

ვებსაიტის სანავიგაციო კომპონენტების ლინგვისტური გაფორმების ეროვნულ-კულტურული თავისებურებები

თანამედროვე ლინგვისტიკის განვითარების არქიტექტონიკა და თანამედროვე მაღალი ტექნოლოგიების განვითარების ამპლიტუდა სრულ თანხვედრაში აღმოჩნდა გასული საუკუნის მიწურულისა და უახლესი საუკუნისათვის. ტექნიკურ-ტექნოლოგიური პროგრესი, რაც უპირობოდ ემთხვევა კომპიუტერის ერისა და კომპიუტერული ტექნოლოგიების საყოველთაო სოციალიზაციას განუხრელი და მჭიდროდ დაკავშირებულია თანამედროვე ქართული ენის მომხმარებელთა ყოველდღიურ მეტყველებასა და სოციალიზაციაში.

კომპიუტერული მეცნიერებები ისე როგორც კომპიუტერული კომუნიკაციის მჭიდრო თანამშრომლობა ენობრივ მოღვაწეობასთან ინგლისური ნეოლოგიზმების კვლევისათვის საუკეთესო ფაქტობრივი გარემოება და ემპირიული ბაზაა. შესაბამისად საკვლევი თემის თეორიული აქტუალობა და მისი პრაქტიკული მნიშვნელობა კვლევის ამ საკითხით დაინტერესებული სოცადოებისათვის თანხვედრილია.

თემის თეორიულ ღირებულებას განსაზღვრავს ინგლისური ნეოლოგიზმების ქართულ ენაში ყველაზე ფართოდ გამოყენებადი კომპიუტერული ტექსტის სპეციფიკა. თემის პრაქტიკული მნიშვნელობა ღირებულია კომპიუტერული მეცნიერებებით დაინტერესებული პირებისათვის ამ დარგის ლინგვისტური ნაწილის უკეთ გაგებისათვის.

საკვლევ ობიექტად და ემოპირიული მასალის საძიებოდ ავარჩიეთ ვებსაიტის ნავიგაცია და მისი ლინგვისტური გაფორმება, რაც ნებისმიერი სფეროს წარმომადგენლისათვის და ნებისმიერი ბრაუზერით კომპიუტერული კომუნიკაციისათვის ძალზედ მნიშვნელოვანია. განვიხილეთ რიგითი სტატუსის მქონე ვებსაიტები და სამთავრობო ვებსაიტების მაგალითები, როგორც კომპიუტერული ტექსტის ნიმუშები. დავადგინეთ ქართული ენისათვის კომპიუტერულ კომუნიკაციაში ანგლიციზმების როლი და ინდივიდუალური ბუნება, რაც ჯერჯერობით რაიმე დადგენილ ნორმას არ ექვემდებარება და სრულიად სუბიექტურად ფუნქციობს.

კომპიუტერული ტექნოლოგიების სფეროში გამოყენებული ანგლიციზმები და მათი ფუნქციურ-სემანტიკური ანალიზი XXI საუკუნის დასაწყისში ელექტრონული გამომთვლელი მანქანიდან კომპიუტერი მძლავრ მულტიმედიურ საშუალებად განვითარდა, რომელიც ადამიანის საქმიანობის მრავალი სფეროს განუყოფელი ატრიბუტია. მანქანის დონეზე კომუნიკაცია ხორცილდება სიმბოლური ენის (მანქანური კოდები) ფორმით, რომელიც საერთოდ არ გამოირჩევა ბუნებრივ ენასთან მსგავსებით. მიუხედავად ამისა, ინგლისური ენა გახდა ერთ-ერთი ფაქტორი, რომელიც ინფორმაციული ტექნოლოგიების მომხმარებლებზე მოქმედებს მთელს მსოფლიოში. კიდევ ერთხელ ხაზს ვუსვამთ იმას, რომ ინგლისური ენისა და კომპიუტერიზაციის საიხლოვე განპირობებულია მხოლოდ და მხოლოდ ექსტრალინგვისტური ფაქტორებით. თუმცა ნებისმიერ დამწყებ მომხმარებელს შესაძლოა მოეჩვენოს, რომ ინგლისური კომპიუტერის მშობლიური ენაა. ერთ დროს კომპიუტერს და ინტერნეტს დიდ მომავალს უწინასწარმეტყველებდნენ, იმ დიდი სამსახურის იმედით,

რომელსაც ისინი კაცობრიობას გაუწევდა. ეს ასეც არის, თუმცა ბოლო ხანებში მათ სიფრთხილით ეკიდებიან და ხშირად საუბრობენ კომპიუტერის ნეგატიურ გავლენაზეც.

ჩვენთვის საინტერესოა პერსონალური კომპიუტერის გავლენა ქართულ ენაზე, როგორც სისტემაზე. ფაქტია, რომ ეს გავლენა არსებობს და მისი მოქმედების ქვეშ ექცევა როგორც სამეტყველო ქმედების სტერეოტიპები, ისე ინდივიდის ენობრივი ცნობიერება. ხშირად საქმე გვაქვს ინგლისურენოვანი ტერმინების ტრანსლიტერაციასთან ან კალკირებასთან. კომპიუტერის სპეციალისტების მეტყველებაში ხშირად გვესმის ისეთი ჟარგონული გამოთქმები როგორცაა: ვინჩესტერი, კომპი, მაზერი, ქენსელ, იგნორი, ოქეი, რესტარტი, ფოლდერი, ფონტი, ჰელპი, მაუსი, სეივი (დასეივება), სერჩი და ა.შ. ინტერნეტის გაჩენასთან ერთად რეალობად იქცა კომუნიკაციის და სამეტყველო ქმედების ახალი ფორმები. ინტერნეტი უმეტესად წერილობითი ურთიერთობის სივრცეა, რადგან ხმოვანი შეტყობინებების გაცვლის საშუალებები აქ დღესდღეობით ძალზედ შორსაა სრულყოფილებისგან. პრინციპული მნიშვნელობა აქვს ვიზუალურ ინფორმაციას. იერარქიის სანაცვლოდ აქ გვაქვს ჰორიზონტალური სტრუქტურები. ნორმა, როგორც ბუნებრივი ენის მასისტემატიზებული ფაქტორი, განიცდის ყველაზე დიდ დარტყმას მსოფლიო კომპიუტერულ ქსელში, სადაც ენას სრული თავისუფლება ეძლევა. აქედან გამომდინარეობს ორთოგრაფიისა და პუნქტუაციის წესების უგულვებელყოფა და ჟარგონის მოძალეობა. თუმცა არ შეიძლება არ აღინიშნოს ისიც, რომ ინგლისური ენის და მასთან ერთად ენობრივ ცნობიერებაში შემოსული კულტურული ღირებულებების ასეთი ზეგავლენა საშუალებას აძლევს ქართულ ენას გააცნობიეროს საკუთარი ძლიერი მხარეები და ღირებულებები. ჩვენის აზრით ბუნებრივი ენისა და კომპიუტერის, როგორც სიმბოლოების მანქანის, ურთიერთობას არ მოსდევს მხოლოდ და მხოლოდ ნეგატიური შედეგები. კომპიუტერმა ზოგადად, კონკრეტულად კი ინტერნეტმა მოიტანა ენის არსებობის ახალი ფორმები, კომუნიკაციის ახალი ხერხები, სამეტყველო ქმედების ახალი სტერეოტიპები. სწორედ ასეთი განწყობით უნდა მივუდგეთ ადამიანისა და კომპიუტერის ურთიერთქმედების სოციო-კულტურული ასპექტების შესწავლას. ეს მოგვცემს საშუალებას შევისწავლოთ ენობრივი განვითარების აქტიურად მიმდინარე პროცესები და ვიწინასწარმეტყველოთ ტენდენციები. ეს ქართულ ენაში ანგლიციზმების შემოდღევის ერთ-ერთი გზაა. (ლომიძე 2008) ბევრი სიტყვა კომპიუტერული ჟარგონიდან გადადის ოფიციალურ ტერმინოლოგიაში. ჟარგონიზმები არსებობს არა მარტო ზეპირ მეტყველებაში, არა მარტო აურაცხელ ელექტრონულ დოკუმენტებში, წერილებსა და კონფერენციებში, არამედ მათ შესაძლოა შეხვდეთ პრესაშიც, ხშირად ისინი გვხვდება სოლიდურ კომპიუტერულ გამოცემებშიც.

ინტერნეტი, როგორც კულტურათაშორის ურთიერთობის სივრცე, მოითხოვს ყურადღებას ადამიანის მიმართ მეცნიერებათა მთელი კომპლექსიდან, მათ შორის ლინგვოკულტუროლოგიისაგან. ინტერნეტში ინფორმაცია ხელმისაწვდომია ვებ-გვერდის სამომხმარებლო ინტერფეისის საშუალებით. ის, როგორც წესი, შეიცავს რიგ სანავიგაციო მენიუს, გრაფიკულ გამოსახულებებს და ტექსტურ ინფორმაციას. ასეთ მასშტაბურ ინფორმაციულ სივრცეში ორიენტაციისთვის მარტივი და მოხერხებული ნავიგაცია პირველხარისხოვან როლს თამაშობს. ამავე დროს ვებ-გვერდის ინტერფეისის შემქმნელებისთვის არ არსებობს რაიმე სახის ერთგვაროვანი წესები, რომლებიც შეზღუდავდნენ ნავიგაციის აგების და მენიუს პუნქტების სახელდების თავისუფლებას. ეს საშუალებას აძლევს განსხვავებული კულტურების წარმომადგენლებს მოცემული ამოცანის რეალიზაციას თავიანთი საკუთარი წარმოდგენებით მიუდგნენ.

ყოველ ეთნოსს თავისი ეროვნული ხასიათი გააჩნია, მისი სრული და ზუსტი დაფიქსირება და აღწერა რთული საქმეა. თუმცა არსებობს ეროვნული ხასიათის სტაბილური დომინანტები, რომლის მიხედვითაც არის დანაწევრებული მსოფლიო, და რომელიც თავის ასახვას ჰპოვებს ენაში. მოდით შევეცადოთ გავაანალიზოთ ვებსაიტის სანავიგაციო კომპონენტების ლინგვისტური გაფორმების ეროვნულ-კულტურული თავისებურებები. ანალიზისთვის მასალად ავიღოთ ინგლისურენოვანი და ქართულენოვანი ვებსაიტები, რომლებიც განეკუთვნება სხვადასხვა კატეგორიას: კომპანიების ინტერნეტ საიტები, ახალი ამბების რესურსები, ინტერნეტ-მაღაზიები, საძიებო სისტემები და კატალოგები. დავიწყოთ იმით, რომ საიტის ეგრეთწოდებული ელ -მისამართები (URLL – Universal Resource Locator) ინგლისური სიტყვით აღინიშნება. ეს ეხება, როგორც ბიზნესკომპანიების, ისე ოფიციალურ სამთავრობო ვებსაიტებს. მაგალითად, საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებლის ინტერნეტ საიტის მისამართია www.gpb.ge, „გპბ“ კი Georgian Public Broadcasting-ის აბრევიატურაა. სამთავრობო საიტებიც მისამართებში ან ინგლისურ სიტყვებს იყენებენ ან ინგლისურ სიტყვათა ჯგუფის აბრევიატურებს. ამგვარად, საქართველოს პარლამენტის ვებსაიტია www.parliament.ge, ფინანსთა სამინისტროსი www.mof.ge, `mof~ – Ministry of Finance, იგივე ეხება სხვა ნებისმიერი სამინისტროს ვებსაიტს. ინგლისური სიტყვების გამოყენება იმითაც აიხნება, რომ ინტერნეტმისამართის დაწერა მხოლოდ ლათინური ანბანით არის შესაძლებელი. ამიტომ იმ ენებისთვის, რომლებიც ლათინურ ანბანს არ იყენებენ, ორი არჩევანია ან ამ ენის სიტყვების ტრანსლიტერაცია მოხდეს, ან გამოიყენონ ინგლისური სიტყვა. ტრანსლიტერაცია არ არის საუკეთესო გამოსავალი, ამიტომაც იყენებენ ინგლისურ სიტყვას. მიგვაჩნია, რომ ეს ინგლისური ენის ძლიერი გავლენის ერთ-ერთი მაგალითია, რომელიც აუცილებლობითაა გამოწვეული. ასეთი გავლენა სხვა ენებშიც არსებობს, ისეთებშიც კი, რომლებიც ლათინურ ანბანს იყენებენ. (ლომიძე 2008)

ანგლიციზმების გამოყენება ხშირია არა მხოლოდ საშუალო მნიშვნელობის ვებსაიტებზე, არამედ სერიოზული კომპანიების, საინფორმაციო საშუალებებისა და სამთავრობო საიტებზეც. მაგალითად, ხშირად შევხვდებით სექციას სერვისები მაშინ, როცა შესაძლებელია დაიწეროს მომსახურება. ინგლისური Contact us-ის შესატყვისად უმეტეს შემთხვევაში გამოიყენება კონტაქტი. კიდევ ერთი ვარიანტი მსგავსი სექციისათვის არის დაგვიკავშირდით, როგორც ეს კომპანია „მაგთის“ ვებსაიტზეა. ელექტრონული ფოსტის სერვისს, Posta.ge-ს კი ამ პუნქტში მოგვეწერეთ უწერია. ამ და სხვა მაგალითების სიმრავლე იმაზე მეტყველებს, რომ ამ სფეროში ტერმინოლოგია არ არის უნიფიცირებული და ხშირ შემთხვევაში ვებდიზაინერის ან კონტენტპროვაიდერის კერძო გადაწყვეტილებაზეა დამოკიდებული, რას ჩაწერს სანავიგაციო მენიუს სხვადასხვა პუნქტის აღმნიშვნელ სიტყვად. FAQ, რაც ინგლისურად იშინებება როგორც რექუენტლყ ასკედ Qუესტიონს, ხშირად ასეთივე სახით გვხვდება ქართულ ვებსაიტებზეც. მაგალითად, ჰიპერმარკეტ „გუდვილის“ საიტზე www.goodwill.ge. თუმცა არის შემთხვევები, როდესაც ასეთი სექცია კითხვა-პასუხით აღინიშნება.

მაშასადამე, წარმოდგენილი ნაშრომი კიდევ ერთხელ ცხადყოფს ინგლისურენოვანი ნეოლოგიზმების გარკვეულწილად გარდაუვალ შემოდინებას და დამკვიდრებას ქართულ ინტერნეტ ტერმინოლოგიაში. აქვე აღსანიშნავია ენის ე.წ. საცერის ფუნქცია, რაც ქართულს უცილობლად დაიცავს ყოველგვარი ლინგვისტური დაბინძურებისაგან. ყოველდღიური სამეტყველო ენა რაღა თქმა უნდა უცილობლად მოექცევა ზემოთმოყვანილი და მსგავსი ნეოლოგიზმების ხშირად ინგლისურენოვანი ბარბარიზმების გავლენის ქვეშ, თუმცა ამკარაა

რომ ინგლისურენოვანი ნეოლოგიზმების ფუნქციობა ქართული ენის სტანდარტს გაამდიდრებს და არ შელახავს.

ლიტერატურა:

1. Atkinson M., Heritage J. Structures of Social Action. Cambridge University Press. 1984. 108.
2. Baayen R. H. Productivity in language production. Language & Cognitive Processes: Morphological structure, lexical representation and lexical access. 1994. 9, pp. 447-469. 109.
3. Bailey R. W. Images of English: A Cultural History of the Language. Cambridge University Press. 1991. 110.
4. Baldwin J., French P. Forensic Phonetics. Pinter, 1990. 111.
- Barber C. The English Language. A Historical Introduction.
5. Lomidze K, Anglicisms in Georgian Language, PhD, Tbilisi Technical University press, 2008

Ekaterine Topuria
Akaki Tsereteli State University
Kutaisi, Georgia

National-cultural peculiarities of web-site Navigational Linguistic Components

Abstract

The modern pattern of the linguistic development and the high-rise of modern technologies have been coincided by the end of the previous century and the beginning of the 21st century. The technological progress is closely connected with the socialization of the computer text.

The development of IT science is closely associated with the further developmental studies of the modern English Language as the English neologisms have penetrated into the system of many languages.

Thus, the theoretical and the practical values of the presented article are coincided. The best empiric bias is the computer text and computer symbols revealed in the computer code language.

The expression of modern English neologisms in Georgian has been studied on the bias of computer navigation. Many examples have been revealed with specific Georgian version of modern English computer code linguistic pieces.